

**Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ammatillisista opettajan-  
koulutuslaitoksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta**

**ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Esityksessä ehdotetaan ammatillisista opettajankoulutuslaitoksista annettua lakia muutettavaksi siten, että opettajankoulutusosaston perustaminen olisi mahdollista myös kunnan tai kuntayhtymän ylläpitämään ammatilliseen oppilaitokseen. Kunnallistettaessa valtion ammatillisia oppilaitoksia on mukana myös sellaisia oppilaitoksia, joissa on opettajankoulutusosasto. Järjestely on tarpeen ammatillisen opettajankoulutuksen häiriöttömän jatkumisen turvaamiseksi siihen saakka, kunnes lopulliset ratkaisut opettajan koulutuksen järjestämisestä tehdään.

Kunnallisen ammatillisen oppilaitoksen ylläpitäjälle suoritettaisiin opettajankoulutuksesta aiheutuvat käyttö- ja perustamiskustannukset opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesti valtionavustuksena kokonaisuudessaan kuten yksityisen oppilaitoksen ylläpitäjälle.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

---

**PERUSTELUT**

**1. Nykytila**

Ammatillisista opettajankoulutuslaitoksista annetun lain (557/90) 1 §:n mukaan ammatillisia opettajankoulutuslaitoksia ovat ammatilliset opettajakorkeakoulut ja ammatillisista oppilaitoksista annetussa laissa (487/87) tarkoitettujen ammatillisten oppilaitosten opettajankoulutusosastot. Opettajankoulutusosastoista on voimassa, mitä ammatillisista oppilaitoksista säädetään tai määrätään, jollei ammatillisista opettajankoulutuslaitoksista annetussa laissa tai sen nojalla toisin säädetä tai määrätä.

Opettajankoulutusosaston perustamisesta valtion oppilaitokseen päättää ammatillisista opettajankoulutuslaitoksista annetun lain 5 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto. Mainitun pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvosto voi myöntää myös rekisteröidylle suomalaiselle yhteisölle tai säätiölle luvan opettajankoulutus-

osaston perustamiseen sen ylläpitämään ammatilliseen oppilaitokseen.

Ammatilliset opettajakorkeakoulut ovat Hämeenlinnassa ja Jyväskylässä. Ne ovat pääasiassa ammattioppilaitosten opettajankoulutusta varten, joskin niiden toimiala on laajentunut eräiden uusien oppilaitosmuotojen syntyminen myötä. Muiden oppilaitosmuotojen opettajankoulutus järjestetään yleensä asianomaisen alan oppilaitoksen opettajankoulutusosastossa. Terveystieteiden opettajankoulutuksen siirryttyä yliopistoihin opettajankoulutus on päättynyt kolmessa terveydenhuolto-oppilaitoksessa. Opettajankoulutusosastoja on tällä hetkellä neljässätoista oppilaitoksessa, joista kolme on yksityisiä ja loput yksitoista valtion oppilaitoksia. Ammatillisten oppilaitosten ruotsinkielinen opettajankoulutus järjestetään Åbo Akademin kasvatustieteiden tiedekunnassa. Kauppaoppilaitosten, koti- ja laitos-

talousoppilaitosten sekä käsi- ja taideteollisuusoppilaitosten opettajankoulutus järjestetään kuitenkin kolmessa ruotsinkielisessä oppilaitoksessa yhteistyössä akatemian kanssa.

Ammatillisten opettajankoulutuslaitosten verkko on kehittynyt ammatillisen koulutuksen aikaisemman hallinnollisen hajanaisuuden vuoksi kaikkiaan kuudestatoista yksiköstä muodostuvaksi, alueelliselta sijainniltaan sattumanvaraisesti syntyneeksi kokonaisuudeksi. Opettajankoulutuslaitosten koko koulutettavien määrillä mitattuna on pääsääntöisesti liian pieni, minkä vuoksi yksiköiden henkiset ja aineelliset voimavarat ovat vaatimattomat. Kokonaisuudessaan opettajankoulutuslaitosten verkko ei voi toimia nykyajan tuloksellisuuden, taloudellisuuden ja tehokkuuden vaatimuksia vastaavasti.

## 2. Tavoitteet

Tulevan ammatillisten opettajankoulutuslaitosten verkon tulee turvata korkeatasoinen opettajankoulutus ja olla kustannuksiltaan tehokas ja taloudellinen. Laatutasosta huolehtiminen edellyttää opetussuunnitelmallista kehittämistä ja koulutuksen yksilöllisen joustavuuden lisäämistä. Ammatillisen opettajankoulutuksen tulee myös olla läheisessä yhteydessä työelämään ja ammatilliseen peruskoulutukseen sekä perustettaviin ammattikorkeakouluihin samoin kuin yliopistoihin sekä eri alojen tiede- ja taidekorkeakouluihin.

Opettajankoulutuslaitosten verkkoa tulee kehittää myös siten, että voimavaroja voidaan kohdentaa tarkoituksenmukaisesti ja että tarpeettomat päällekkäisyydet voidaan poistaa. Lähtökohtana on nykyisten opettajankoulutuslaitosten kokoaminen voimakkaammiksi ja tehokkaammiksi yksiköiksi.

## 3. Ehdotetut muutokset

Valtioneuvoston 18 päivänä kesäkuuta 1993 tarkistaman, vuosille 1991—1996 hyväksymän koulutuksen ja korkeakouluissa harjoitettavan tutkimuksen kehittämissuunnitelman mukaan ammatillisen koulutuksen oppilaitosverkkoa on tarkoitus kehittää siten, että ammatillisten oppilaitosten ylläpitäjien määrää vähennetään koamalla oppilaitoksia mahdollisuuksien mukaan seutukunnittain saman ylläpitäjän alai-

suuteen. Lisäksi saman suunnitelman mukaan valtion ammatillisia oppilaitoksia kunnallistetaan tai yksityistetään. Eri puolilla maata lähinnä kunnalliset ammatillisten oppilaitosten ylläpitäjät ovat käynnistäneet valmisteluja ylläpitojärjestelmän yhtenäistämiseksi, minkä tuloksena tähän mennessä noin 80 valtion ammatillista oppilaitosta on kunnallistettu. Kunnallistettavien valtion ammatillisten oppilaitosten joukossa on myös sellaisia oppilaitoksia, joissa on ammatillisista opettajankoulutuslaitoksista annettussa laissa tarkoitettu opettajankoulutusosasto. Ensimmäiset tällaiset oppilaitokset siirtyvät kuntien omistukseen 1 päivänä heinäkuuta tai 1 päivänä elokuuta 1995.

Ammatillisen opettajankoulutuksen häiriötönnön jatkumisen turvaamiseksi on tarpeen, että opettajankoulutusosastot voisivat tarpeen mukaan edelleen toimia kunnallistetuissa oppilaitoksissa siihen saakka, kunnes lopulliset ratkaisut opettajankoulutuksen järjestämisestä tehdään. Tämän vuoksi ehdotetaan nyt ammatillisista opettajankoulutuslaitoksista annetun lain 5 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että myös kunnalle tai kuntayhtymälle voitaisiin myöntää lupa opettajankoulutusosaston perustamiseen sen ylläpitämään oppilaitokseen. Tarkoituksena on, että tällaiset luvat myönnettäisiin vain siihen saakka, kunnes lopulliset ratkaisut asiassa tehdään.

Mainitun 5 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvosto voi ylläpitäjää kuultuaan peruuttaa opettajankoulutusosaston perustamislupaa, jos opettajankoulutuksen tarve lakkaa. Vaikka opettajankoulutuksen tarve on olemassa, saatavat esimerkiksi opettajankoulutuksen järjestämisen tarkoituksenmukaisuuteen tai tuloksellisuuteen liittyvät näkökohdat vaikuttaa siihen, että koulutustarve tulisi tyydyttää muulla tavoin. Sen vuoksi opettajankoulutusosaston perustamislupaa peruuttamisen edellytyksiin ehdotetaan lisättäväksi muut opettajankoulutuksen järjestämiseen liittyvät syyt. Säännös vastaisi ammatillisista oppilaitoksista annetun lain (487/87) ylläpitämislupaa koskevan 4 §:n 1 momentin säännöstä.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (705/92) 38 §:n 2 momentin mukaan ammatillisen oppilaitoksen ylläpitäjälle suoritetaan oppilaitoksen opettajankoulutusosaston osalta ja harjoituskouluna toimivan ammatillisen oppilaitoksen ylläpitäjälle harjoituskouluna toimimisen osalta yksinomaan tästä koulutuksesta aiheutuvat todelliset käyttökustannukset

sekä perustamiskustannuksiksi luettavat laitehankinnat valtionavustuksena kokonaisuudessaan. Tämä säännös soveltuu sellaisenaan myös sellaisen kunnallisen ammatillisen oppilaitoksen ylläpitäjään, jossa on opettajankoulutusosasto.

Lopulliset ratkaisut opettajankoulutuksen järjestämisestä riippuvat siitä, millaiseksi ammatillisen koulutuksen oppilaitosverkosto ja erityisesti ammattikorkeakouluverkosto muodostuu. Ammatillisten oppilaitosten ruotsinkielinen opettajankoulutus on tarkoituksenmukaista siirtää kokonaisuudessaan Åbo Akademin kasvatustieteiden tiedekunnan hoidettavaksi. Tämä edellyttää ammatillisten oppilaitosten ruotsinkielisen opettajankoulutuksen järjestämisestä Åbo Akademi -nimisen yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnassa annetun asetuksen (563/90) muuttamista.

#### 4. Esityksen vaikutukset

Lain muuttaminen esitetyllä tavalla mahdollistaa opettajankoulutuksen jatkamisen samoissa oppilaitoksissa kuin tähänkin saakka, kunnes lopulliset ratkaisut opettajankoulutuksen järjestämisestä tehdään.

Kun kunnallisen ammatillisen oppilaitoksen ylläpitäjälle suoritettaisiin opettajankoulutuksesta aiheutuvat käyttö- ja perustamiskustannukset opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaan valtionavustuksena kokonaisuudessaan, eivät kustannukset lisääntyisi nykyisestä.

#### 5. Asian valmistelu

Opetusministeriön asettama ammatillisten opettajankoulutuslaitosten organisointityöryh-

mä esitti muistiossaan (opetusministeriön työryhmien muistioita 1993:23) vaihtoehtoja ja ehdotuksensa koulutuksen vastaisista järjestelyistä. Työryhmä ehdotti, että nykyinen ammatillisten opettajankoulutuslaitosten verkko uudistetaan muodostamalla myöhemmässä vaiheessa ammattikorkeakoulujen yhteydessä toimivat nykyistä laaja-alaisemmat ammatilliset opettajakorkeakoulut, joita voisi olla kolmesta kuuteen. Työryhmän esittämät vaihtoehdot ovat opetusministeriössä selvitettävänä muistion ja siitä saatujen lausuntojen perusteella. Tältä pohjalta valmistellaan toimenpiteet opettajankoulutuksen vastaiseksi järjestämiseksi.

Myös eduskunnan sivistysvaliokunta totesi käsitellessään hallituksen esitystä laiksi ammattikorkeakouluopinnoista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (sivistysvaliokunnan mietintö n:o 32), että on tärkeää selvittää, kuinka monessa yksikössä ammatillista opettajankoulutusta on tarkoituksenmukaista antaa. Sen jälkeen tulee ratkaista, mikä on tarkoituksenmukaisin koulutustaso ammatilliselle opettajankoulutukselle ja muun muassa suhde tiedekorkeakouluihin. Vastauksessaan mainittuun hallituksen esitykseen eduskunta edellytti, että hallitus valmistele opettajankoulutusta koskevan kokonaisratkaisun siten, että tarvittavat lainsäädäntötoimet saadaan tehtyä mahdollisimman pikaisesti.

Esitys on valmisteltu opetusministeriössä virkamiestyönä.

#### 6. Voimaantulo

Lain olisi tultava voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

**Laki****ammattillisista opettajankoulutuslaitoksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* ammatillisista opettajankoulutuslaitoksista 15 päivänä kesäkuuta 1990 annetun lain (557/90) 5 §:n 2 momentti seuraavasti:

**5 §***Perustaminen*

tajankoulutusosaston perustamisluvan, jos  
 opettajankoulutuksen tarve lakkaa tai muut  
 opettajankoulutuksen järjestämiseen liittyvät  
 syyt sitä edellyttävät.

Valtioneuvosto voi myöntää kunnalle tai  
 kuntayhtymälle taikka rekisteröidylle suoma-  
 laiselle yhteisölle tai säätiölle luvan opettajan-  
 koulutusosaston perustamiseen sen ylläpitä-  
 mään ammatilliseen oppilaitokseen. Valtioneu-  
 vosto voi ylläpitäjää kuultuaan peruuttaa opet-

Tämä laki tulee voimaan \_\_\_\_\_ päivänä  
 kuuta 1995.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen  
 täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 19 päivänä toukokuuta 1995

**Tasavallan Presidentti**

**MARTTI AHTISAARI**

Opetusministeri *Olli-Pekka Heinonen*

## Laki

### ammattillisista opettajankoulutuslaitoksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
*muutetaan* ammatillisista opettajankoulutuslaitoksista 15 päivänä kesäkuuta 1990 annetun lain (557/90) 5 §:n 2 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki*

*Ehdotus*

#### 5 §

##### *Perustaminen*

Valtioneuvosto voi myöntää rekisteröidylle suomalaiselle yhteisölle tai säätiölle luvan opettajankoulutusosaston perustamiseen sen ylläpitämään oppilaitokseen. Valtioneuvosto voi ylläpitäjää kuultuaan peruuttaa opettajankoulutusosaston perustamisluvan, jos opettajankoulutuksen tarve lakkaa.

Valtioneuvosto voi myöntää *kunnalle tai kuntayhtymälle taikka* rekisteröidylle suomalaiselle yhteisölle tai säätiölle luvan opettajankoulutusosaston perustamiseen sen ylläpitämään ammatilliseen oppilaitokseen. Valtioneuvosto voi ylläpitäjää kuultuaan peruuttaa opettajankoulutusosaston perustamisluvan, jos opettajankoulutuksen tarve lakkaa *tai muut opettajankoulutuksen järjestämiseen liittyvät syyt sitä edellyttävät.*

*Tämä laki tulee voimaan                      päivänä  
kuuta 1995.*

*Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen  
täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.*

